

Besluit

Besluit strekkende tot het verlengen van de geldigheidsduur van het accreditatiebesluit van 8 maart 2007 zoals bedoeld in artikel 5a.12a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) van de wo-bacheloropleiding Religiewetenschappen (tot 1 september 2014 wo-bachelor Religie en Levensbeschouwing) van de Vrije Universiteit Amsterdam tot en met 29 juni 2016 (herstelperiode)

	datum	Gegevens	
	30 juni 2014	Naam instelling	: Vrije Universiteit Amsterdam
	onderwerp	Naam opleiding	: wo-bachelor Religiewetenschappen (tot 1 september 2014 wo-bachelor Religie en Levensbeschouwing) (180 ECTS)
	Besluit		
tot het verlengen van de		Datum aanvraag	: 24 december 2013
geldigheidsduur accreditatie wo-		Varianten opleiding	: voltijd, deeltijd
bachelor		Afstudeerrichtingen	: Regulier
Religiewetenschappen van de			Islam
Vrije Universiteit Amsterdam			Boeddhisme
(002640)			Hindoeïsme
ons kenmerk		Locatie opleiding	: Amsterdam
NVAO/20142276/LL		Datum goedkeuren	
bijlagen		panel	: 12 februari 2013
3		Datum locatiebezoeken	: 5, 6 en 7 juni 2013
		Datum visitatierapport	: 27 november 2013
		Instellingstoets kwaliteitszorg	: aangemeld en geaccepteerd voor het invoeringsregime van de instellingstoets kwaliteitszorg als bedoeld in artikel 18.32 b en c van de WHW

Beoordelingskaders

Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523);

Artikel 5a.12a van de WHW (Stb. 2010, 293);

Accreditatiebesluit WHW (Stb. 2011, 536).

Advies van het visitatiepanel

Samenvatting bevindingen en overwegingen van het panel (hierna ook: de commissie). In het rapport is de naam van de opleiding gehanteerd die gold voor de voorziene naamswijziging.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De bacheloropleiding Religie en Levensbeschouwing beoogt brede basiskennis, inzicht en vaardigheden bij te brengen op het vlak van religie en levensbeschouwing. Studenten kiezen voor een regulier godsdienstwetenschappelijk traject of een traditiespecifiek traject

Pagina 2 van 8 met een meer theologisch karakter: Islam, Boeddhisme of Hindoeïsme. De combinatie van theologische en godsdienstwetenschappelijke elementen geeft de opleiding een hybride karakter. De commissie heeft kennis gemaakt met een opleiding die een academische setting aanbiedt waarin, de simplex ordo indachtig, studenten en docenten met uiteenlopende levensbeschouwingen met elkaar in dialoog gaan en op een wetenschappelijke en persoonlijk betrokken wijze leren reflecteren. Opmerkelijk is dat de doelstelling van dialogisch leren niet vertaald wordt in de eindtermen.

De eindkwalificaties van de opleiding zijn getoetst aan de Dublin-descriptoren, hebben volgens de commissie een academische oriëntatie en sluiten aan bij wat internationaal gangbaar is op academisch bachelorniveau. Ze gelden voor alle afstudeerrichtingen en dekken volgens de commissie op hoofdlijnen de eindtermen af uit het domeinspecifieke referentiekader van het Disciplineoverlegorgaan Godgeleerdheid (DGO). Een verdere concretisering en een duidelijkere afstemming van de beoogde eindkwalificaties op de DGO- eindtermen zou hun relevantie en bruikbaarheid ongetwijfeld verhogen. Deze overweging laat volgens de commissie onverlet dat de opleiding passende eindtermen heeft geformuleerd. De commissie beoordeelt de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Religie en Levensbeschouwing dan ook als voldoende.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De eigenheid van de bacheloropleiding Religie en Levensbeschouwing komt volgens de commissie voornamelijk tot uiting binnen de verschillende afstudeerrichtingen. Zowel de track regulier als de track Islam bieden elk een samenhangend programma waarbij de traditiespecifieke component bij Islam behoorlijk uitgebreid is. De commissie is van mening dat een programma met een iets groter aandeel aan gemeenschappelijke modules de samenhang van de opleiding zou versterken zonder afbreuk te doen aan het specifieke karakter van de verschillende tracks.

Binnen de opleiding is er een wisselwerking tussen onderwijs en onderzoek; de vakken die de commissie steekproefsgewijs heeft bekeken, bevestigen die indruk. Onderzoeksvaardigheden komen voldoende aan bod in het programma, maar de voortgang van studenten bij het verwerven van die vaardigheden kan volgens de commissie systematischer in het oog gehouden worden. De nieuwe invulling van de modules academische vaardigheden en scriptievoorbereiding komt hier wellicht aan tegemoet.

De faculteit heeft een duidelijke visie op onderwijs. De nadrukkelijke aandacht voor het binnenperspectief vormt voor een heel aantal studenten precies de aantrekkingskracht van de faculteit. Het concept 'dialoog' is volgens de commissie - en de opleiding zelf - nog niet geoperationaliseerd. Aangezien de onderwijsleeromgeving aan de VU alle mogelijkheden biedt tot dialogisch leren, is er wellicht ruimte om die dialoog concreet vorm te geven in een cursus op bachelorniveau.

Individuele modules zijn studeerbaar; het vak Arabisch is pittig maar vormt volgens de commissie geen structurele belemmering van de studievoortgang. Het aantal contacturen kan wellicht uitgebreid worden en de contactmomenten gespreid over meer dan twee dagen per week. De rendementscijfers van de opleiding zijn nog niet aan de maat, maar de commissie heeft wel vertrouwen in de manier waarop de faculteit deze problematiek behartigt.

Pagina 3 van 8 Het academisch personeel is goed gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige aspecten van het programma. De gunstige docent-studentratio biedt ruimte voor interactie met studenten. De studiebegeleiding is op orde, maar het huidige aanbod kan nog verder worden gedifferentieerd, met name rond informatievoorziening over stage of studie in het buitenland. De opleidingscommissie ontwikkelt op dit moment een integraal kwaliteitszorgbeleid binnen de faculteit. Die aanpak zal ongetwijfeld bijdragen aan de onderwijskwaliteit in het algemeen en aan het kwaliteitsbewustzijn van management, docenten en studenten. De commissie beoordeelt de onderwijsleeromgeving van de bacheloropleiding Religie en Levensbeschouwing als voldoende.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie stelt vast dat de faculteit zich sinds kort meer inspant voor de borging van de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De opleiding maakt op dit punt een inhaalslag. De examencommissie beschikt over zowel commitment als expertise om dit proces te begeleiden. Het fraudebeleid van de faculteit is duidelijk beschreven, maar kan volgens de commissie nog worden aangescherpt door systematisch ook alle papers te screenen op plagiaat.

De toetsen die ter inzage lagen bij de geselecteerde programmaonderdelen en de scripties die de commissie heeft beoordeeld, dateren uit een vroegere periode. De commissie heeft steekproefsgewijs vastgesteld dat er voldoende variëteit is in de toetsvormen en dat de toetsen aansluiten bij de leerdoelen van de programmaonderdelen. Echter, lang niet alle toetsen bevatten feedback en ook de relatie tussen feedback en score was niet steeds duidelijk. Bovendien waren er voor de scripties nauwelijks evaluatieformulieren beschikbaar.

Naast een aantal sterke eindwerkstukken zijn vijf scripties (op een steekproef van 25) uit de tracks regulier en Islam niet aan de maat. De commissie acht daarnaast vier andere scripties weliswaar van voldoende kwaliteit, maar beduidend zwakker dan het hoge beoordelingscijfer doet vermoeden. Scripties uit de track Islam misten de vereiste wetenschappelijke analyse, alsook de kritische houding en reflectie die van een eindwerkstuk op academisch bachelorniveau verwacht mogen worden. Ook werd de leesbaarheid bemoeilijkt door een beperkte schriftelijke taalbeheersing. Bij de onvoldoende scripties uit de track regulier was de vraagstelling niet helder, de tekst oppervlakkig en de analyse grotendeels afwezig. De commissie constateert dat een aantal maatregelen die zich bij deze analyse opdringen, inmiddels door de faculteit in beleid is omgezet: meer aandacht voor het scriptievoorstel, een tweede beoordelaar, bewaken en remediëren van de schriftelijke taalbeheersing, gebruik van een beoordelingsmatrix. De opleiding kan via de voorgenomen aanpassing van de module academische vaardigheden ook het vermogen tot kritische reflectie aanscherpen. Binnen de track Islam dienen zowel docenten als studenten zich bewust te zijn dat het object van hun studie in een westerse context en vanuit academisch perspectief wordt behandeld.

Hoewel de commissie de nieuwe aandacht voor kwaliteitsborging van toetsen waardeert, constateert zij dat de verbeteringen wel relatief laat in gang zijn gezet. De vastgestelde beperkingen op het vlak van de borging van toetsing bij de bacheloropleiding Religie en Levensbeschouwing wegen voor de commissie zwaarder door dan de vastgestelde kwaliteit van het toetsbeleid in opbouw. Dit vooral omdat de commissie op basis van de scripties tot het oordeel is gekomen dat het gewenste eindniveau te vaak niet wordt behaald. De commissie beoordeelt de toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Religie en Levensbeschouwing dan ook als onvoldoende.

Op 24 december 2013 heeft de NVAO van de Vrije Universiteit Amsterdam een aanvraag ontvangen om heraccreditatie van de wo-bachelor Religiewetenschappen (tot 1 september 2014 wo-bachelor Religie en Levensbeschouwing).

In het visitatierapport van de commissie, dat deel uitmaakt van de aanvraag, is standaard drie met een onvoldoende beoordeeld. In het verlengde daarvan beoordeelt de commissie de kwaliteit van de opleiding in haar totaliteit als onvoldoende. Bij brief van 10 april 2014 heeft de NVAO de instelling daarom verzocht een door de commissie beoordeeld herstelplan in te dienen.

Bij brief van 12 mei 2014 heeft de instelling een herstelplan aangeboden en om een toekenning van een herstelperiode gevraagd, mede op het advies van de commissie. De commissie is van mening dat uit het verbeterplan blijkt dat de opleiding de kritiek uit het beoordelingsrapport serieus neemt en op een voortvarende manier gebruik maakt van haar suggesties, die voor een deel aansluiten bij initiatieven die de opleiding zelf al heeft genomen. Zij heeft er vertrouwen in dat de uitvoering van het gepresenteerde herstelplan het gerealiseerd eindniveau van studenten en de borging van toetsing en beoordeling zodanig kan verbeteren dat wordt voldaan aan de normen voor basiskwaliteit. De commissie moedigt de opleiding aan om bij de implementatie van de maatregelen bijzondere aandacht te besteden aan de track Islam, omdat de commissie bij het gerealiseerd eindniveau binnen deze track de meeste bedenkingen had.

Advies van de commissie over het herstelplan

De commissie is alles overwegende van oordeel dat de NVAO de opleiding de kans zou moeten geven het herstelplan ten uitvoer te brengen.

Conclusie NVAO

Op basis van het herstelplan en het positieve advies van de commissie daarover besluit de NVAO tot toepassing van het bepaalde in artikel 5a.12a van de WHW (herstelperiode). Naar het oordeel van de NVAO is met het herstelplan en het positieve oordeel van de commissie daarover voldoende aannemelijk gemaakt dat de opleiding binnen de termijn van twee jaar alsnog aan het kader zal voldoen. De NVAO leest in het herstelplan dat de opleiding is gestart met activiteiten die de kwaliteit van de opleiding verbeteren. De NVAO onderschrijft het advies van de commissie in reactie op het herstelplan.

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Vrije Universiteit Amsterdam te Amsterdam in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 10 juni 2014 naar voren te brengen. Bij e-mail van 18 juni 2014 heeft de instelling van die gelegenheid gebruik gemaakt om te reageren. Dit heeft geleid tot een aanvulling in bijlage 2.

De NVAO besluit tot verlenging van de geldigheidsduur van het accreditatiebesluit van 8 maart 2007 van de opleiding wo-bachelor Religiewetenschappen (tot 1 september 2014 wo-bachelor Religie en Levensbeschouwing) (180 ECTS; variant: voltijd, deeltijd; locatie: Amsterdam) van de Vrije Universiteit Amsterdam te Amsterdam tot en met 29 juni 2016. De opleiding kent de volgende afstudeerrichtingen: Regulier, Islam, Boeddhisme, Hindoeïsme.

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.12a, vierde lid, van de WHW dient het instellingsbestuur een aanvraag om een besluit tot vaststelling dat de opleiding alsnog aan het toepasselijke kader voldoet, uiterlijk in te dienen op 1 januari 2016.

Den Haag, 30 juni 2014

De NVAO
Voor deze:

Dr. A.H. Flierman
(voorzitter)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	Voldoende
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd	Onvoldoende
Eindoordeel		Onvoldoende

De standaarden krijgen het oordeel onvoldoende, voldoende, goed of excellent.
 Het eindoordeel over de opleiding als geheel wordt op dezelfde schaal gegeven.

Tabel 1: Uitval na 1, 2, en 3 jaar.

Cohort	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Uitval na 1jr	38%	36%	36%	47%	39%	57%
Uitval na 2jr	46%	42%	42%	53%	43%	
Uitval na 3jr	44%	52%	42%	57%		

Tabel 2: Rendement (vwo-instroom).

Cohort	2006	2007	2008	2009
Rendement na 3 jaar	25%	9%	29%	30%
Rendement na 4 jaar	33%	64%	57%	
Rendement na 5 jaar	50%	64%		
Rendement na 6 ⁽⁺⁾ jaar	58%			

Tabel 3: Rendement (totale instroom).

Cohort	2006	2007	2008	2009
Rendement na 3 jaar	29%	14%	33%	25%
Rendement na 4 jaar	38%	57%	57%	
Rendement na 5 jaar	54%	62%		
Rendement na 6 ⁽⁺⁾ jaar	63%			

Tabel 4: Docentkwaliteit.

Graad	Ma	PhD	BKO
Percentage	100%	89%	40%*

Tabel 5: Student-docentratio.

Ratio	8:1
-------	-----

Tabel 6: Contacturen.

Studiejaar	1	2	3
Contacturen	262,25	243,00	104,25

Eventuele toelichting

* 39% is bezig met BKO

Pagina 8 van 8 **Bijlage 3: panelsamenstelling**

- Prof. dr. Dirk Hutsebaut (voorzitter), emeritus hoogleraar Godsdienstpsychologie aan de KU Leuven, België;
- Prof. dr. Peter Nissen, hoogleraar Spiritualiteitsstudies aan de Radboud Universiteit;
- Prof. dr. Eibert Tigchelaar, hoogleraar Bijbelwetenschappen aan de KU Leuven, België;
- Dr. Sipco Vellenga, godsdienstsocioloog aan de Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Stefan Wild, emeritus hoogleraar Islamitische studies en Semitische talen aan de Universiteit van Bonn, Duitsland;
- Prof. dr. Henk Witte, bijzonder hoogleraar Ignatiaanse spiritualiteit aan Tilburg University;
- Kiki Boomgaard MA (student-lid), alumna van de Research Master Religious Studies aan de Universiteit van Amsterdam.

Het panel werd ondersteund door Mark Delmartino MA, secretaris (gecertificeerd).